

Sander van der Heide

De notendop

beroep: geluidstechnicus en general manager
woonplaats: Soest
leeftijd: 39
burgerlijke staat: getrouwd, een dochter (8) en een zoon (5)
vervoer: m'n Citroën Xantia is pas overleden en ik ben op pad voor een nieuwe auto.
hobby's: geen tijd voor, het bekende "m'n werk is mijn hobby". Ik heb bijvoorbeeld de planning- en factureringdata base gemaakt, dat is weer iets anders en ook leuk om te doen.
dagprijs: 600 euro
credits: Dvorak, Bartok & Wolf (Seiji Ozawa/Saito Kinen Orchestra, Philips Classics); Schoenberg, Berg, Webern: Piano Concertos (Mitsuko Uchida, Cleveland Orchestra/Pierre Boulez, cond., Philips Classics); Schubert: Piano Sonata D568, Moments Musicaux D780 (Mitsuko Uchida, Philips Classics); Gliere symp hony #3, op. 42 (London Symphony Orchestra/Leon Botstein, Telarc)

Om maar gelijk met de deur in huis te vallen: Hebben jullie bij Polyhymnia nog wel genoeg werk in deze barre tijden?

Eerlijk gezegd is het nog nooit zo goed gegaan als nu. Tot aan april hadden we al zo'n 26 projecten gedaan.

Hoe zou het komen dat jullie nu zoveel werk hebben, terwijl anderen al een paar maanden duimen draaien?

We proberen hier bij Polyhymnia zoveel mogelijk te investeren in de toekomst. Zo zijn we een paar jaar geleden vrij intensief in het hele surroundverhaal gestapt en hebben we samen met Philips en Sony meegeholpen aan de ontwikkeling van SACD. We zijn in die tijd ook partner geworden in het klassieke label Pentatone. Ik ben dat gestart met Dirk van Dijk, juist omdat we niets zagen gebeuren met surroundopnames. Later zijn daar Giel Bessels en Job Maarse (allebei ex-Philips Classics) bijgekomen voor het artist & repertoire gedeelte. Zij brengen op dit moment veel SACD surroundopnames uit en zodoende doen wij veel van hun opnames. Maar boven alles staat natuurlijk de kwaliteit die Polyhymnia levert.

Wat is je laatste belangrijke investering?

We hebben dit jaar het grootste gedeelte van onze microfoons (Schoeps, Neumann en DPA) vervangen met eigen elektronica.

Noem eens wat projecten waaraan jullie op dit moment werken?

We hebben in Oakland, San Fransisco Prokofiev's "Peter & the Wolf" en "The Wolf & Peter" van de nieuwe componist Jean-Pascal Beintus opgenomen, uitgevoerd door het Russisch Nationaal Orkest. De naam van het Beintus stuk is onlangs veranderd, vanwege de verwarring met de compositie van Prokofiev. Het leuke is dat Bill Clinton en Sofia Loren de narraties doen en Gorbatjov de introductie. Dit was geregeld door het orkest. Het was een opname in één dag in surround DSD.

Ik ben net terug uit New York, waar we een surround opname hebben gedaan van een stuk van de componist Biber (rond 1650) door het New York Collegium. Een stuk dat letterlijk voor surround is geschreven. Het moest opgevoerd worden in de kathedraal van Salzburg. In de partituur was helemaal bepaald waar groepen

instrumenten op bepaalde plekken moesten staan. Helaas moesten we het opnemen in een kamermuziekzaal, omdat het heel moeilijk is om goede opname-ruimtes in New York te vinden. Ik zal dus nog extra galm moeten toevoegen, als wij geluk hebben van een echte kerk.

De afgelopen maanden hebben we een Beethovencyclus opgenomen met het residentie orkest onder leiding van Jaap van Zweden. Deze wordt surround en stereo op SACD uitgebracht bij Universal. Op dit moment zit er een team van drie van onze engineers (Erdo Groot, Jean-Marie Geijsen en Roger de Schot) in Rusland het Bolshoi Opera op te nemen. Zij doen een stuk van Gliere (Ruslan en Ludmilla) van vier uur, drie liveconcerten en één generale. Ze zijn met een grote vrachtwagen vol apparatuur daar naartoe.

De kosten van zo'n buitenlandse actie zullen wel hoog liggen?

De enige reden waarom het nog te betalen is heeft te maken met de musici. Heel veel orkesten vragen tegenwoordig niks of betalen zelf mee voor de opnames. Ze verdienen hun geld met concerten en willen gewoon heel graag aan opnames meewerken. Eén van de grootste voorbeelden daarvan is London Symphony Live, een productie van het London Symphony Orchestra zelf.

Nemen jullie alles tegenwoordig surround op?

Bijna alles wel, ja. In het verleden hebben we dat ook al gedaan, waardoor we nog heel veel in het archief hebben wat nog niet is uitgebracht en ligt te wachten op een surround release. Er liggen zelfs nog prachtige quadrafonische mixen in het archief van 30 jaar geleden. Als je die mixen vergelijkt met wat we tegenwoordig in surround doen, dan merk je dat ze 30 jaar geleden eigenlijk hetzelfde deden in surround als dat we nu doen.

Wordt er dan nog wel een aparte stereo-opstelling gemaakt?

Dat is heel erg afhankelijk van de producer of technicus. Je kiest er in ieder geval voor om in één formaat te werken: of stereo, of surround. Anders word je gek. Uiteindelijk eindig ik meestal met een 8 kanaals meersporenopname in DSD of een 16 sporen opname in PCM 88.2 kHz. Deze mix ik dan later naar stereo en surround.

88.2 kHz? Waarom niet op 96 kHz?

88.2 kHz is mooier te converteren naar 44.1 kHz voor CD (de helft van 88.2) en naar DSD. DSD werkt namelijk op 2,8224 MHz, wat weer 64 keer de samplerate van CD (44.1 kHz) is. DVD Audio is niet gebonden aan een vaste frequentie en kan dus ook 88.2 of 176.4 kHz zijn. Zodra je van 96 kHz naar 44.1 kHz wil converteren, moet je veel meer ingewikkelde berekeningen uitvoeren door alles te gaan oversamplen en dat komt de klank niet ten goede.

Ik hoor je praten over CD, SACD, DVD Audio, maar geen DVD Video. Je zou verwachten dat daar in het klassieke segment veel in gebeurt.

Helaas gebeurt daar relatief weinig in. Wat er namelijk uitgebracht wordt zijn vaak stereo DVD's. Meestal zijn de opnames gemaakt voor televisie, en die stereo-uitzendingen worden rechtstreeks overgezet naar DVD. Wat erg jammer is. Zo hebben we een prachtige surround-opname van de Kirov Opera gedaan die zelfs in HDTV was opgenomen, maar deze is ook als een stereo-uitzending overgezet.

-Er wordt een kopje thee binnengebracht door Nancy, die samen met oudgediende Greetje (ook ex-Philips Classics) de

administratie en het secretariaat verzorgt. Tevens blijkt Nancy de vrouw van Everett te zijn.-

Hoe is het om samen met je vrouw in één bedrijf te werken?

We zijn het gewend, want zo hebben we elkaar eigenlijk ontmoet. Ik werkte begin jaren negentig bij de klassieke opname studio Soundmirror in Boston en Nancy deed daar hetzelfde als wat zij hier doet. John Newton was daar eigenaar (en manager), en hij heeft voor één jaar het management van de Philips Classics Recording Center gedaan, zo ben ik in contact met dit bedrijf gekomen. Ik heb toen ook veel producties gedaan voor Philips Classics en heb veel mensen hier leren kennen. Op een gegeven moment hebben ze gevraagd of ik voor hen wilde komen werken en in '93 zijn Nancy en ik permanent naar Holland verhuisd.

Speel je zelf ook een instrument?

Ik ben van oorsprong violist, daar ben ik op m'n vierde mee begonnen, maar op m'n elfde ben ik overgestapt op hobo. Op m'n 16e zat ik op de Interlochen Arts Academy (zo'n 1000 km van huis) en daarna volgde ik het conservatorium in Cleveland. Rond m'n 16e ben ik ook begonnen met het opnemen van orkesten, soms ook de orkesten waar ik zelf in speelde. Een jaar na mijn conservatorium heb ik nog veel gespeeld, maar toen ik een baan had aangenomen bij de studio Classic Sound in New York (Ik ben vorige week nog eens op bezoek geweest) nam het spelen vlot af.

Heb je een rolmodel of iemand waarvan je veel heb geleerd?

Niet zo specifiek één iemand. Het mooie bij Polyhymnia is dat je merkt dat er een traditie is ontstaan die 50 jaar teruggaat. Een manier van werken die in lange tijd is ontwikkeld. Zoals bijvoorbeeld de nadruk op een goeie afstemming, ook tijdens de opname. Ik heb het dan niet alleen over speakers, maar ook kabels, versterkers en de akoestiek. Bij Polyhymnia werken meerdere engineers en we hebben geregeld overleg en vragen elkaars adviezen en hulp. Mijn huidige collega's zijn dus ook mijn voorbeelden, zoals ik dat ook voor hen hoop te zijn.

Werken jullie van 9 tot 5 of is een klassieke opname meer Rock 'n Roll dan je zou verwachten?

Een opnamedag kan heel lang zijn. We bouwen dan om acht uur op, om twee uur begint de eerste sessie, om zeven uur 's avonds de tweede en daarna moet alles weer worden afgebouwd. Soms is het heel extreem. Die Russische klus betekende overdag in de zaal repetities, 's avonds een concert van een ander orkest, daarna de opbouw voor de opname en 's nachts werd er met het orkest opgenomen. Dit herhaalde zich een paar keer, omdat dit de enige tijden waren dat de zaal beschikbaar was.

We hebben het al eerder gehad over de unieke ervaring bij jouw bedrijf. Hoe zou het volgens jou komen dat het verder in de muziekindustrie, en dan specifiek de klassieke sector, zo slecht gaat?

Eén van de redenen is natuurlijk de verkoopcijfers die gedaald zijn. Dit komt gedeeltelijk denk ik ook, omdat de consument niet precies weet wat er gaat gebeuren. Ze horen iets over SACD, iets over DVD, DVD Audio en weten niet precies wat er gaat gebeuren en zijn daardoor wat terughoudend. Een tweede punt is dat de meeste klassieke labels verbonden zijn aan grote maatschappijen, die op dit moment in financiële moeilijkheden zitten. Er is geen geld om nieuwe projecten op te nemen. Zeker in de klassieke muziek kun je niet gelijk je revuen verwachten en moet je meer een lange termijnvisie hebben. Vroeger speelde men vaak 'break even' en was het vaak ook een beetje een prestige kwestie. Men wil nu dus graag winst draaien op korte termijn en dat is moeilijk met klassieke muziek.

Welke opname(s) zou je graag nog een keer over willen doen?

We hebben in 2000 een Bach-tournee van 199 Bachcantate's opgenomen en in één jaar 50 CD's gemaakt. Elke weekend in een andere kerk met dus verschillende akoestiek. Sommige van die concerten hebben we in surround opgenomen, maar vanwege geld- en tijdgebrek niet alles. Ik zou die ontbrekende stukken nog wel eens willen doen. In het algemeen vind ik het vervelend als de omstandigheden waar ik in moet werken niet optimaal zijn, dus als de musici niet zo goed zijn, de akoestiek lelijk is of als er omgevings-

lawaai is. Dan denk je tijdens het editten wel eens: "kon ik het maar over doen".

Op welke opname ben je echt trots?

Ik heb in 2001 een opname gemaakt van Mitsuko Uchida, solo piano in de Musikverein in Wenen. Bij deze opname waren dus alle omstandigheden perfect. Goeie muzikante, goeie akoestiek, haar eigen vleugel en haar eigen stemmer. De stemmer was in dit geval zelfs nog belangrijker dan bijvoorbeeld de microfoons. Hij heeft ervoor gezorgd dat de vleugel zo mooi klonk en naadloos aansloot op het spel van Uchida. Hij was dan ook twee dagen voor de opnames en tijdens de opnames continu aanwezig.

Ik vind zelf de klassiek industrie een soort cover-industrie. In de popmuziek zijn er soms acht verschillende opnames van een nummer, in de klassieke wel honderden van één compositie. Wat hoeft voor jou nu echt niet meer worden opgenomen?

"Eine Kleine Nachtmusik" van Mozart. Een heel mooi stuk, maar dat is nu echt wel doodgespeeld.

Is er iets waar je je kwaad over kan maken?

Gisteren was ik bij de vreemdelingenpolitie voor het verlengen van onze verblijfsvergunning en men rekende 285 euro per persoon. Dat was dus voor ons hele gezin 1140 euro, voor een paar papiertjes. Daar kan ik me heel kwaad over maken.

Wat zijn drie van je favoriete internetsites?

www.google.com
www.highfidelityreview.com
www.surroundpro.com
Suggesties van andere kopstukken, vragen of andere reacties kun je sturen naar sander@saintofsound.nl □

